EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.12.9.
COM(2020) 772 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló közösségi rendszer létrehozásáról szóló 1005/2008/EK tanácsi rendelet (az IUU-rendelet) alkalmazásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló közösségi rendszer létrehozásáról szóló 1005/2008/EK tanácsi rendelet (az IUU-rendelet) alkalmazásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK 1

1. Bevezetés 2

2. A jelenlegi helyzet – haladás a 2015. évi közlemény óta 4

2.1. Együttműködés a tagállamokkal 5

- A tagállamok és felelősségük lobogó szerinti államként 5
- A tagállamok és felelősségük parti államként 6
- A tagállamok és felelősségük kikötő szerinti államként 6
- A tagállamok és felelősségük forgalomba hozatal szerinti államként: a fogási tanúsítási rendszer 6
- A kölcsönös segítségnyújtási rendszer használata a tagállamok és a Bizottság között és nem uniós országokkal 8

2.2. Együttműködés nem uniós országokkal 8

- Egyenlő feltételek teremtése párbeszéd útján 9
- Szövetségesi hálózat kiépítése 11
- A fogási tanúsítási rendszerek előmozdítása 12
- A kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás végrehajtásának előmozdítása 12
- A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatról folytatott párbeszédek hatása a halászati partnerségi megállapodásban részes országokra 12
- Támogatás nem uniós országoknak 13

2.3. Egyéb nemzetközi együttműködési keretek és együttműködés az érdekelt felekkel 15

3. Az IUU-rendelet végrehajtásának fő kihívásai 16

3.1. Végrehajtás az EU-n belül 16

- Párbeszéd nem uniós országokkal 16
- A nemzetközi irányítás megerősítése a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat leküzdése érdekében 17
- Együttműködés és koordináció 18

4. Következtetések 18

1. Bevezetés

Ez a jelentés a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló közösségi rendszer létrehozásáról szóló 1005/2008/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról tájékoztatja az Európai Parlamentet és a Tanácsot a rendelet 55. cikkének (1) bekezdésében előírtaknak megfelelően. A jelentés főként azokat az információkat veszi számba, amelyeket a tagállamok a Bizottság által megküldött kérdőívre adott válaszok formájában rendelkezésre bocsátottak[1] a legutóbbi, 2015. október 1-jei közlemény óta[2], ugyanakkor azokat az egyéb releváns információkat is, amelyeket a Bizottság az adott időszakban érdekelt felektől kapott. A jelentés továbbá áttekinti az IUU-rendelet célkitűzéseinek eléréséhez hozzájáruló tevékenységeket. Ennek alapján a végrehajtással kapcsolatos fő kihívásokat is azonosítja.

A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat továbbra is az egyik legnagyobb veszélyt jelenti a halászati erőforrások fenntartható hasznosítására. A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat dinamikus, alkalmazkodóképes és illegális jellege miatt sajnos lehetetlen egyértelműen megbecsülni annak hatását. Hozzávetőleges számítások szerint azonban a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat mennyisége a világ összes óceánján körülbelül évi 11–26 millió tonna halat tesz ki, amely 9–21 milliárd EUR éves összegnek[3] felel meg.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése kifejezetten sürgette a nemzetközi közösséget, hogy „*2020-ig eredményesen szabályozzák a halászatot, vessenek véget a túlhalászásnak, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatnak és a kártékony halászati gyakorlatoknak*[4]”, amely célkitűzést a 2015-ben elfogadott, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendnek a részét képező „Víz alatti élet” 14. cél 14.4. célkitűzése fogalmazta meg. Az Európai Unió ezért erősen elkötelezett a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat folyamatos csökkentése és végső soron a gyakorlat felszámolása iránt.

Az Európai Unió számára felvázolt európai zöld megállapodásról szóló közlemény[5] a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattal szembeni zéró toleranciát prioritásként határozza meg. Ez a megközelítés a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiának[6] is fontos aspektusát képezi, ugyanakkor kulcsfontosságú a fenntartható élelmiszerrendszerekre való globális átálláshoz, ahogyan azt a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia[7] megállapítja. Ez a megközelítés határozott uniós fellépést tesz szükségessé a közös halászati politika (CFP) külső dimenziója keretében, nevezetesen a regionális halászati gazdálkodási szervezetek (RFMO-k)[8] jogellenes, nem

---

[1] A tagállamok által rendelkezésre bocsátott, a 2016–2017-es időszakra vonatkozó információk. A tagállamok ezeket az információkat kétévente rendelkezésre bocsátják a Bizottság által készített kérdőív alapján.

[2] A 2015. október 1-jei COM(2015) 480 közlemény.

[3] http://www.fao.org/3/a-i6069e.pdf

[4] *„14.4. célkitűzés: 2020-ra eredményesen kell szabályozni a halászatot, véget kell vetni a túlhalászásnak, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatnak és a kártékony halászati gyakorlatoknak, valamint tudományos alapokon nyugvó gazdálkodási terveket kell bevezetni annak érdekében, hogy a halállományokat a lehető legrövidebb időn belül és legalább olyan szinten helyreállítsák, amely a biológiai tulajdonságaik által meghatározott maximális fenntartható hozamot biztosítani tudja”*.
https://unstats.un.org/sdgs/metadata/?Text=&Goal=14&Target=14.4

[5] A 2019. december 11-i COM(2019) 640 közlemény.

[6] A 2020. május 20-i COM(2020) 380 közlemény.

[7] A 2020. május 20-i COM(2020) 381 közlemény.

[8] A részletes listát lásd: http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/rfmo/index_hu.htm

bejelentett és szabályozatlan halászat felszámolására irányuló erőfeszítései révén, az Európai Unió fenntartható halászati partnerségi megállapodásai (SFPA) összefüggésében, valamint az uniós ellenőrzési szabályok[9] felülvizsgálatának befejezésével. A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni globális küzdelem a nemzetközi óceánpolitikai irányításról szóló, 2016. évi közös közleménynek[10] is fontos eleme. A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat felszámolására irányuló politika végül pedig az Európai Unió tengeri védelmi menetrendje[11] összefüggésében releváns.

Az Európai Uniónak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására szolgáló rendszere nemzetközi halászati jogon alapul, nevezetesen a következő jogi eszközökön:

- az Egyesült Nemzetek 1982. évi Tengerjogi Egyezménye (UNCLOS),
- az Egyesült Nemzetek 1995. évi megállapodása a halállományokról (UNFSA), és
- az 1993. évi megállapodás a nemzetközi védelmi és gazdálkodási intézkedések nyílt tengeri halászhajók általi betartásának előmozdításáról (betartási megállapodás).

Ezeket a jogi eszközöket olyan nem kötelező eszközök értelmezik és támasztják alá, mint amelyeket az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) dolgozott ki, különösen a felelősségteljes halászatra vonatkozó, 1995. évi magatartási kódex (magatartási kódex) és a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló, 2001. évi nemzetközi cselekvési terv (IPOA-IUU), amely az egyike a magatartási kódexszel összefüggésben elfogadott számos nemzetközi cselekvési tervnek. Ezek a jogi eszközök – mind a kötelezőek, mind a nem kötelezőek – együttesen egymást erősítő és kiegészítő intézkedéscsomagot alkotnak.

Ezenkívül a FAO az IPOA-IUU cselekvési terv végrehajtásának megerősítése végett 2009-ben elfogadta a kikötő szerinti államoknak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló intézkedéseiről szóló megállapodást (PSMA)[12], amely 2016 júniusában lépett hatályba[13]. A PSMA az első és egyben az egyetlen jogilag kötelező globális eszköz, amely a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat közvetlen kezelését elsődleges céljaként tűzte ki. Noha ez a megállapodás nem hoz létre új nemzetközi eszközöket a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem céljára, megállapítja a kikötő szerinti államok jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattal összefüggésben történő joghatóság-gyakorlására vonatkozó minimumszabályokat. A FAO utóbbi években kidolgozott egyéb releváns eszközei között szerepel a lobogó szerinti állam teljesítményéről szóló, 2014. évi FAO önkéntes iránymutatások, valamint a fogási dokumentációs rendszerekre vonatkozó, 2017. évi FAO önkéntes iránymutatások dokumentum. Az EU ezekhez a kezdeményezésekhez jelentős hozzájárulásokat tett, amelyek segítik a nemzetközi halászati jog további megerősítését és jelentős útmutatást nyújtanak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemhez.

---

[9] A Tanács 1224/2009/EK rendelete (2009. november 20.) a közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32009R1224

[10] Az EU aktív résztvevője öt, tonhalra specializálódott regionális halászati gazdálkodási szervezetnek, 12 nem tonhalra specializálódott regionális halászati gazdálkodási szervezetnek, és egyéb halászati szervezeteknek. A teljes listát lásd: https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/rfmo_hu

[11] https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security_hu

[12] http://www.fao.org/port-state-measures/en/

[13] Az EU a megállapodást a 2011. június 20-i 2011/443/EU tanácsi határozattal hagyta jóvá.

Az Európai Uniónak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat kezelésére irányuló egyedi megközelítése az 1005/2008/EK tanácsi rendeleten alapul. E rendelet elfogadásával és végrehajtásával az Európai Unió úttörő jelleggel egy olyan átfogó, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre irányuló keretrendszert indított el, amely a szándékokat cselekvésre váltja és globálisan egyenlő versenyfeltételeket teremt a halászati ágazatban.

A rendelet megállapítja, hogy minden ország, függetlenül attól, hogy EU-tagállam vagy nem uniós ország, felelős a rá lobogó, kikötő, forgalomba hozatal szerinti vagy parti államként háruló nemzetközi kötelezettségek teljesítéséért. A rendelet átlátható és megkülönböztetésmentes eszköznek bizonyult, amely lobogótól függetlenül egyaránt vonatkozik a halászati erőforrások kereskedelmi kiaknázásában használt valamennyi hajóra és a halászati tevékenységekben részt vevő uniós polgárokra.

Az IUU-rendelet hatálybalépését követő tíz év elteltével az Európai Uniót világszerte kulcsszereplőnek tartják a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben. A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat kezelésére irányuló fellépések kitartó folytatásával tovább fog erősödni az Európai Unió e területen betöltött szerepe.

2. A jelenlegi helyzet – haladás a 2015. évi közlemény óta

A 2015. évi közlemény megemlítette, hogy a Bizottság folytatja a jelenleg érvényben lévő rendszer hatékonyabbá tételét, és lehetőleg egyszerűsíti és korszerűsíti az IUU-rendelet végrehajtását, mégpedig a papíralapú fogási tanúsítási rendszerről az elektronikus rendszerre való áttéréssel. A Bizottság bejelentette, hogy folytatja az együttműködést a nem uniós országokkal párbeszéd és azon lehetőség útján, hogy technikai segítséget és fejlesztési támogatást nyújt a nem uniós országok részére IUU-problémáik kezeléséhez.

Az IUU-rendelet a következő négy, egymással összefüggő cselekvési területről rendelkezik:

- az EU fogási tanúsítási rendszere,
- a tagállamok közötti kölcsönös segítségnyújtási rendszer,
- a nem uniós országokkal való együttműködés folyamata, valamint
- az IUU-hajók listára vétele.

Az utóbbi öt évben mindezek az eszközök eredményesnek bizonyultak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben.

Az utolsó közlemény óta számos kézzelfogható eredményt könyveltek el. Ez a jelentés a 2015 és 2019 közötti időszakban az IUU-rendelet keretében elért legfontosabb vívmányokat mutatja be.

2.1. Együttműködés a tagállamokkal

➢ A tagállamok és felelősségük lobogó szerinti államként

Az Európai Unió megerősítette a tagállamok lobogó szerinti államként fennálló felelősségét érintő fellépéseit olyan új intézkedések elfogadásával, amelyek flottájának az uniós vizeken kívüli műveletei eredményesebb kezelésére (a külső vizeken halászó flották fenntartható

kezelése, SMEFF)[14] irányulnak. Az uniós hajók uniós vizeken kívül végzett vagy valamely regionális halászati gazdálkodási szervezet (RFMO) működési körébe eső valamennyi halászati tevékenységét a lobogó szerinti tagállamnak kell kifejezetten engedélyeznie, amely e halászati engedélyek helyes kezeléséért is felelős[15]. A Bizottság továbbítja az engedélyeket az érintett regionális halászati gazdálkodási szervezeteknek és nem uniós országoknak, amennyiben a vonatkozó feltételek és jogosultsági kritériumok teljesülnek. Továbbá az uniós hajók még uniós vizeken kívül is továbbra is az uniós ellenőrzési szabályok[16] és az IUU-rendeletben megállapított szabályok hatálya alá tartoznak.

A Bizottság továbbá – miután értékelte a jelenlegi halászati ellenőrzési rendszert – úgy döntött, hogy elindítja annak felülvizsgálatát. A felülvizsgálatáról szóló bizottsági javaslatot 2018. május 30-án fogadták el[17]. A Bizottság úgy döntött, hogy az ellenőrzési rendeletben végrehajtandó több változtatásra, valamint az IUU-rendeletben és az EFCA létrehozásáról szóló rendeletben elvégzendő célzott módosításokra tesz javaslatot. A felülvizsgálat átfogó célja az EU halászati ellenőrzési rendszerének korszerűsítése, megerősítése és egyszerűsítése, valamint az egyenlő feltételek kiterjesztése a halászati ellenőrzések terén. A javaslat konkrétan egyértelművé teszi, megerősíti és harmonizálja a végrehajtási rendelkezéseket, nevezetesen a súlyos jogsértésekre vonatkozó intézkedéseket, és az azokra kiszabott szankciókat. Céljai még többek között a következők:

- megbízhatóbb és teljesebb halászati adatrendszer létrehozása, ideértve a fogások teljesen digitalizált bejelentését is, amely rendszer valamennyi uniós halászhajóra alkalmazandó[18];
- az elektronikus megfigyelési rendszer kiterjesztése valamennyi hajóra, a kishajókra is;
- új mérlegelési eljárások bevezetése halászati termékekhez;
- a hobbihorgászatokra vonatkozó fogásnyilvántartási szabályok szigorítása;
- az uniós és behozott halászati és akvakultúra-termékek nyomonkövethetőségének javítása, és
- a halászeszközökre vonatkozó szabályok megerősítése.

➢ A tagállamok és felelősségük parti államként

A nem uniós országok uniós vizeken közlekedő hajóira ugyanazok az ellenőrzési szabályok alkalmazandók, mint amelyek az uniós hajókra, amennyiben az érintett nem uniós országgal másként nem állapodtak meg.

A Bizottság szoros együttműködést folytat a tagállamokkal a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységek megelőzése, megakadályozása és észlelése érdekében. A Bizottság továbbá ösztönzi a tagállamokat arra, hogy jelentsék, amennyiben annak gyanúja merül fel, hogy nem uniós országok hajói jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatot

---

[14] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2403 rendelete (2017. december 12.) a külső vizeken halászó flották fenntartható kezeléséről, valamint az 1006/2008/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:32017R2403

[15] 2019 júniusi adatok (a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság, GFCM hatásköre nélkül): 5 843 halászhajó, ami 8 818 halászati engedélynek felel meg.

[16] A Tanács 1224/2009/EK rendelete (2009. november 20.) a közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32009R1224

[17] A 2018. május 30-i COM(2018) 368 final közlemény.

[18] Ideértve a 12 méternél rövidebb hajókat is.

folytatnak a vizeiken[19], és teljes mértékben kihasználja a kölcsönös segítségnyújtási rendszert arra, hogy a jogellenesen kifogott halakat az EU piacán kívül tartsa. A Bizottság továbbá elősegíti a tagállamok és a nem uniós országok közötti rendszeres együttműködést.

- A tagállamok és felelősségük kikötő szerinti államként

Az ellenőrzési rendelet megfelelő kikötő-ellenőrzési keretrendszerről rendelkezik, többek között kikötői vagy kirakodáskori vizsgálatokról. Az IUU-rendelet kiegészíti azt és a tagállamok kikötőibe befutó, nem uniós országok halászhajói tekintetében a kikötői ellenőrzés hatékony rendszeréről rendelkezik.

A tagállamok a Bizottságnak szóló jelentéseikben információt szolgáltatnak a kikötői ellenőrzések eredményeiről és a halászati termékek nem uniós országok halászhajói által végzett közvetlen kirakodásaikról és átrakodásairól[20].

2016–2017-ben közel 4 349 nem uniós hajó rakodott ki uniós kikötőkben, és az EU-tagállamok 635 hajót ellenőriztek ezek közül.

- A tagállamok és felelősségük forgalomba hozatal szerinti államként: a fogási tanúsítási rendszer

Az Európai Unió, a halászati termékek a világon az egyik legnagyobb piacaként felelős annak biztosításáért, hogy a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatból származó halászati termékek ne jussanak el piacára.

Az IUU-rendelet által létrehozott fogási tanúsítási rendszer eredményesnek bizonyult az ilyen módon kifogott halaknak az uniós piacon kívül tartásában.

Több mint 92 ország értesítette a Bizottságot azokról a hatóságokról, amelyek az egyes országokban felhatalmazással rendelkeznek az uniós piacra exportált termékekre kiállított fogási tanúsítványokban foglalt információ helytállóságának tanúsítására (az illetékes hatóságok). A tagállamok illetékes hatóságaihoz a behozatalra vonatkozóan évente átlagosan közel 200 000 fogási tanúsítványt és 25 000 feldolgozási nyilatkozatot nyújtanak be[21]. A 2016 és 2019 közötti időszakban a halászati termékek uniós piacra irányuló behozatalának a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat fogási tanúsítási rendszerével összhangban történő elutasítása folyamatosan csökkent.

Ahogyan azt a 2015. évi közlemény előrejelezte, a Bizottság 2019 májusában elindította[22] a CATCH elnevezésű IT-rendszert, amelyet a fogási tanúsítványok és kapcsolódó eljárások digitalizálására terveztek a behozatallal kapcsolatos felhasználás céljára. A CATCH hátterében álló célkitűzés egy webalapú alkalmazás kidolgozása a hivatalos dokumentumok kezelésének támogatására és a kapcsolódó eljárások automatizálására, az IUU-rendeletben meghatározottaknak megfelelően. Az Európai Unió egészére kiterjedő ilyen rendszer végső célja

[19] A 2016–2017-es időszak alatt a tagállamok 36 alkalommal jelentették külföldi halászhajók észlelését. Az 55. cikk (1) bekezdésével összhangban a tagállamok 2016–2017 közötti időszakra vonatkozó jelentésein alapuló információ.

[20] Szintén az IUU-rendelet 55. cikkének (1) bekezdése értelmében.

[21] Az IUU-rendelet 18. cikkének (5) bekezdése értelmében a tagállamoktól kapott értesítéseken alapuló bizottsági becslés.

[22] A CATCH fejlesztésére minden évben átlagosan 350 000 EUR összeget allokálnak.

a tagállamok illetékes hatóságai által végzett ellenőrzési eljárások megkönnyítése és harmonizálása, valamint annak elősegítése, hogy az uniós importőrök számára egyenlő versenyfeltételeket legyenek biztosítva.

A CATCH fejlesztései a FAO 2017-ben elfogadott, fogási dokumentációs rendszerekről szóló önkéntes iránymutatásait[23] követik. A CATCH-et a TRACES alapján fejlesztették ki, amely egy világszerte több mint 80 országból 30 000 létező felhasználóval bíró platform. A tagállamok hatóságai és az uniós importőrök 2005 óta használják a TRACES-t az állatok, élelmiszerek, takarmányok és növények Európai Unión belüli kereskedelmére és behozatalára vonatkozó egészségügyi követelményekre is kiterjedő ellenőrzések céljára; most már a fogási tanúsítványok ellenőrzésére is használják. Az ellenőrzési rendelet felülvizsgálatára irányuló bizottsági javaslat jogi rendelkezéseket tartalmaz a CATCH használatáról. A CATCH kötelező használata a halászati ellenőrzési rendszer folyamatban lévő felülvizsgálatának lezárulásától és annak hatálybalépésétől függ. Az EU-tagállamok és nemzeti piaci szereplőik addig is önkéntes alapon fogják használni[24].

A Bizottság a jelenleg a kereskedelmi eljárások egyszerűsítésével és az elektronikus üzletvitellel foglalkozó ENSZ-központ (UN/CEFACT) által végzett munkára összpontosít, amely annak feltárására irányul, hogy a FLUX-formátumot fel lehet-e használni a nem uniós országok halászati termékek ellenőrzésére szolgáló IT-környezeteinek a CATCH rendszerrel való interoperabilitása biztosítására. A Bizottság továbbá az EU „egyablakos vámügyi rendszere” kezdeményezés keretében dolgozik az elektronikus tanúsítványcsere-rendszer létrehozásán (EU CSW-CERTEX[25]) valamennyi uniós vámhatóság részére. A CATCH az EU CSW-CERTEX részévé fog válni.

- A kölcsönös segítségnyújtási rendszer használata a tagállamok és a Bizottság között és nem uniós országokkal

Az IUU-rendelet 51. cikke által létrehozott kölcsönös segítségnyújtási rendszer hasznos segítségnek bizonyult a tagállamok számára az IUU-rendelet végrehajtásában. Minden tagállam kinevezett a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat ügyéért felelős egy-egy összekötő tisztviselőt erre a feladatra.

A rendszer előmozdítja az együttműködést a tagállamok és a Bizottság között és a nem uniós országokkal. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatot megfelelően kivizsgálják és szankcionálják. A rendszer megkönnyítette a riasztásokkal, értesülésekkel és a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységekre utaló jelek észlelése esetén elvégzett kivizsgálások eredményeivel kapcsolatos folyamatos információcserét.

A Bizottság 2015 óta több mint 170 riasztást küldött a tagállamok összekötő tisztviselőihez a kockázatot magukban hordozó helyzetekkel kapcsolatban végzett ellenőrzések irányítására, továbbá a feltételezett jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységek és

[23] http://www.fao.org/iuu-fishing/international-framework/voluntary-guidelines-for-catch-documentation-schemes/en/

[24] A rendszerrel kapcsolatos további információkat lásd: https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/catch-it-system_en.pdf

[25] https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs/eu-single-window-environment-for-customs_en

komoly jogsértések kivizsgálásának kérelmezésére. A tagállamok továbbá rendszeresen alkalmazzák az IUU-rendelet kölcsönös segítségnyújtásra vonatkozó rendelkezéseit az egymással és nem uniós országok közigazgatási hatóságaival való együttműködés céljából. Ezáltal összességében javult az IUU-rendelet végrehajtása. A kölcsönös segítségnyújtás aktív alkalmazása eredményesnek bizonyult a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatból, különösen Afrika szarvából származó, több millió euró értékű halászati termék uniós piacra való behozatalának megakadályozásában.

2.2. Együttműködés nem uniós országokkal

A Bizottság 2015 óta folytat együttműködést több nem uniós országgal halászati politikájuk alapvető megreformálása terén, illetve támogatja azokat a reformok végrehajtásában. Ezek a reformok a nemzeti jogszabályok felülvizsgálatához vezettek, összhangba hozva azokat a nemzetközi kötelezettségekkel; erősebb igazgatási struktúrákat; és jobb megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti rendszereket (MCS) eredményeztek. Az Európai Unió nem uniós országokkal kötött fenntartható halászati partnerségi megállapodásai (SFPA-k) ilyen módon továbbá segítettek megerősíteni az irányítást, ugyanakkor javították a nem uniós országok felkészültségét a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre és az arra szolgáló eszközök használatát. A fenntartható halászati partnerségi megállapodások (SFPA-k) ágazati támogatás komponense alkalmazásával különleges intézkedéseket hajtottak végre.

A nem uniós országok általában aktív hozzáállást tanúsítottak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat problémájához és hajlandóságot mutattak a határozottabb fellépésre. Ez elkötelezettséget mutat a reformok iránt, amelyek összhangba hozzák e nem uniós országok halászati ellenőrzési rendszereit a nemzetközi szabványokkal. A tapasztalat ugyanakkor azt is mutatja, hogy csak határozott és tartós politikai szándékkal lehet elérni a halászatok állandó megfelelésében megtestesülő tartós eredményeket.

- Egyenlő feltételek teremtése párbeszéd útján

Az IUU-rendelet értelmében folyó együttműködés központi eleme továbbra is a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatról a nem uniós országokkal folytatott kétoldalú párbeszéd marad.

Az, hogy a Bizottság párbeszédet kezd-e, több olyan mutatótól függ, amelyek meghatározzák az egyes országok által a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem céljából hozott intézkedések hatékonyságát.

Ez az értékelés figyelembe veszi, hogy a nem uniós országok lobogó szerinti, parti, kikötő szerinti vagy forgalomba hozatal szerinti államként járnak-e el. A releváns mutatók között szerepel a nemzetközi jogi eszközöknek való megfelelés, az önkéntes iránymutatások végrehajtása, a regionális halászati gazdálkodási szervezet intézkedéseinek eredményes végrehajtása, a flottapolitika, a nemzeti joghatóság alá tartozó vizek védelme, ellenőrzése és a velük való gazdálkodás, a végrehajtási keretrendszerek és a halászati termelés (állományok, flották) vagy a kereskedelmi forgalom volumene. Az értékelés továbbá figyelembe veszi az adott ország jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattal kapcsolatos múltjára vonatkozó információkat is, és különös figyelmet fordít a fejlődő országokat érintő sajátos korlátokra, amennyiben vannak ilyenek.

A Bizottság az IUU-rendelet hatálybalépése óta több mint 60 országgal folytatott párbeszédet vagy működött együtt egyéb formában. A 2012 óta lebonyolított 26 párbeszéd összefüggésében[26] a Bizottság aktív támogatásával 15 partner reformálta meg sikeresen halászati gazdálkodási rendszerét azáltal, hogy összehangolta lobogó szerinti, kikötő szerinti és forgalomba hozatal szerinti államként fennálló nemzetközi kötelezettségeire vonatkozó jogi keretrendszerét.

Az informális párbeszéd azonban más esetekben nem eléggé elrettentő hatású ahhoz, hogy egy nem uniós ország orvosolja az azonosított hiányosságokat.

Az IUU-rendelet megállapítja a jelenleg már széles körben ismert „lapkiosztási rendszert”[27], amely felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy értesítse a nem uniós országot annak kockázatáról, hogy a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben nem együttműködő országként kerülhet azonosításra (előzetes azonosítási eljárás, „sárga lap”). A Bizottság hivatalos párbeszédet kezd az előzetesen azonosított országgal és megkezdi az együttműködést egy cselekvési terv alapján.

2015 vége óta hét sárga lapot oldottak fel sikeresen az érintett országok halászati ágazatában végrehajtott fontos reformoknak köszönhetően. Ugyanezen idő alatt kilenc sárga lapot osztottak ki, hivatalossá téve az azonosított hiányosságok orvoslására irányuló párbeszédet[28].

Azokban az esetekben, amikor az előzetesen azonosított ország saját nemzetközi kötelezettségeit elhanyagolva elmulasztja orvosolni a jelentett problémákat, a Bizottság az adott országot a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben nem együttműködő nem uniós országként azonosítja (azonosítási eljárás, „piros lap”).

Míg az előzetes azonosítási eljárás nem von maga után semmilyen szankciót, az azonosítási eljárás lényeges következményekkel jár, például kereskedelmi tilalmakkal. A tagállamok kötelesek elutasítani az érintett nem uniós ország lobogója alatt közlekedő hajók által kifogott vad tengeri halászati termékek behozatalát.

Az azonosítást követően a Bizottság javaslatot tesz a Tanácsnak arra, hogy az országot vegye fel a nem együttműködő harmadik országok listájára („listára vételi eljárás”).

A „fekete listára vétel” a behozatal tilalmán túl olyan intézkedéseket von maga után, mint például a következők:

- halászhajók megvásárlásának tilalma az érintett országból;
- a tagállami lobogó alatt közlekedő halászhajók lobogója lecserélésének tilalma az érintett országokban;
- bérleti megállapodások megkötésének nem engedélyezése;
- uniós halászhajók kivitelének tilalma;
- magánkereskedelmi megállapodás kötésének tilalma uniós állampolgárokkal;
- az EU-val közös halászati műveletek folytatásának tilalma;
- kétoldalú halászati megállapodások vagy partnerségek esetleges felmondása; és/vagy
- további tárgyalások nem folytatása kétoldalú halászati megállapodások vagy partnerségek megkötésére.

[26] Az 1005/2008/EK tanácsi rendelet 31. és 32. cikke.

[27] https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/illegal-fishing-overview-of-existing-procedures-third-countries_en.pdf

[28] Ugyanott.

2015 vége óta egyetlen piros lapot oldottak fel sikeresen, és sor került a listáról való törlésre, mivel az érintett országban jelentős reformok valósultak meg. Ugyanezen időszak alatt két piros lapot osztottak ki, hivatalossá téve az azonosított legfőbb hiányosságokról folytatandó párbeszédet, és ezt követően a Tanács felvette a listára az érintett országokat[29]. Egy esetben az IUU-rendelet 38. cikke értelmében fel kellett mondani egy fenntartható halászati partnerségi megállapodást.

A nem uniós országokkal párbeszédek formájában folytatott együttműködés kézzelfogható eredményeket valósít meg és jobb irányításhoz vezet, különösen pedig a következőkhöz:

- felülvizsgált szabályozás;
- nemzeti cselekvési tervek (NPoA) elfogadása a FAO jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló, nemzetközi cselekvési tervével összhangban;
- szigorúbb szankciók;
- különböző illetékes hatóságok jobb együttműködése, koordinálása és mozgósítása; valamint
- a legmagasabb szintű elköteleződés a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem terén.

A párbeszéd folyamata egyfajta keretet biztosít az országok számára a megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti (MCS) rendszerek szigorítására a halászati tevékenységek fokozottabb megfigyelése révén, ideértve a műholdas hajómegfigyelési rendszernek (VMS) a saját felségvizeken és a saját felségvizeken kívül halászó flottákkal kapcsolatos követelményeit, valamint a felügyelet és az ellenőrzés megerősítését. Ugyanakkor ahogyan azt a legutóbbi sárga lap mutatja, a részvétel hiánya gyors ütemben a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem céljára bevezetett keretrendszerek romlásához vezethet, ami második lapkiosztást eredményezhet.

➢ Szövetségesi hálózat kiépítése

A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem összehangolt fellépést igényel, és egyetlen ország sem érhet el sikert, ha egyedül lép fel ellene. Tapasztalat szerint a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem eredményesebb, ha regionális szinten szinergiák jönnek létre, mintha az országok elszigetelten lépnének fel. Amikor valamely ország megerősíti a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatra irányuló ellenőrzési rendszerét, fennáll annak kockázata, hogy akik semmibe veszik a szabályokat esetleg más országokba költöznek, ahol kevésbé szigorúak a törvények és az ellenőrzések.

A siker záloga következésképpen a lehető legtöbb ország bevonása a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni nemzetközi szintű, folyamatos, proaktív és óvatos megközelítésbe. Számos, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattal foglalkozó kétoldalú munkacsoportot hoztak létre jelentősebb, halászatot folytató országokkal. Ezek platformként szolgálnak a rendszeres információcserére, és nyomon követik a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre irányuló releváns fellépést.

Az Európai Unió a közös halászati politika külső dimenziójával összhangban[30] támogatja a regionális halászati gazdálkodási szervezetek uniós elveken és normákon alapuló intézkedéseit.

[29] Ugyanott.

[30] Képviseli az Európai Bizottság.

Az Európai Unió más országokkal együtt aktívan támogatta a regionális halászati gazdálkodási szervezetek jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni intézkedéseinek fokozására irányuló erőfeszítéseit, ideértve az IUU-hajók több regionális halászati gazdálkodási szervezet körében történő közös listára vételét és a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatban részt vevő polgárok szankcionálására vonatkozó rendelkezéseket.

A Bizottság különféle regionális kezdeményezéseket támogat, például a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségében (ASEAN) egy IUU-hálózat létrehozását, amely egy olyan műveleti platform, amely az ASEAN-tagállamok napi tevékenységeit nagyon gyakorlatias módon támogató valós idejű információmegosztására szolgál. A halászatok fejlesztésének és irányításának támogatására irányuló regionális kapacitásfejlesztési projektek, ideértve a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre rendelkezésre álló kapacitás megerősítését is, tovább segítik a regionális és szubregionális szervekkel való együttműködést.

- A fogási tanúsítási rendszerek előmozdítása

A nem uniós országokkal folytatott párbeszédek jelentős része ezen országok behozatalok és kivitelek nyomon követésére szolgáló rendszereire összpontosít. A nem uniós országoknak bizonyítaniuk kell, hogy képesek megbízható fogási tanúsítványokat kiállítani. A FAO fogási dokumentációs rendszerekről szóló önkéntes iránymutatásaival összhangban a Bizottság fejlesztési ajánlásokat tesz és bizonyos esetekben helyszíni képzést biztosít az uniós fogási tanúsítványok hitelesítéséről és a kapcsolódó ellenőrzések lebonyolításáról.

- A kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás végrehajtásának előmozdítása

A kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás (PSMA) 2016. június 5-én lépett hatályba. Az Európai Unió a 2011. június 20-i tanácsi határozattal[31] hagyta jóvá a megállapodást.

A kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás az első kötelező nemzetközi megállapodás, amely kifejezetten a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatra irányul. Célja az, hogy megelőzze, megakadályozza és felszámolja a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatot annak megakadályozásával, hogy a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységeket folytató hajók használják a kikötőket, valamint hogy az ilyen hajók kirakodják fogásaikat. A kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás következésképpen csökkenti az ilyen hajók tevékenységének ösztönzőit, ugyanakkor megakadályozza a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat útján nyert halászati termékek nemzeti és nemzetközi piacokra jutását.

A kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás részes feleinek száma jelenleg meghaladja a 65-öt. Ez egy valódi siker. Sok új fél úgy csatlakozott és erősítette meg a kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodást, hogy – részben az Európai Unióval a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatról folytatott párbeszédnek köszönhetően – a halászat terén reformokat vezetett be jogi rendszerébe.

A megerősítés azonban csak az első lépése a megállapodás gyakorlati alkalmazásának. A kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás a fejlődő államokat segítő finanszírozási

[31] A Tanács 2011/443/EU határozata (2011. június 20.) a kikötő szerinti államoknak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló intézkedéseiről szóló megállapodás Európai Unió nevében történő jóváhagyásáról.

mechanizmusokról is rendelkezik, valamint a FAO globális kapacitásfejlesztési programja keretében nyújtott technikai támogatásról és kapacitásfejlesztésről. Az Európai Unió és a Bizottság finanszírozást biztosít e program támogatására.

- A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatról folytatott párbeszédek hatása a halászati partnerségi megállapodásban részes országokra

Egyértelmű összefüggés van az Európai Unió partnerországokkal kötött fenntartható halászati partnerségi megállapodásainak (SFPA-k)[32] szerepe és az Európai Unió jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelme között. Jelenleg 20 fenntartható halászati partnerségi megállapodás van érvényben az atlanti-, indiai- és csendes-óceáni partnerországokkal, amelyek közül 13-hoz tartozik halászati tevékenységeket lehetővé tevő, hatályban lévő jegyzőkönyv.

A fenntartható halászati partnerségi megállapodások olyan eszközök segítségével támogatják a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattal kapcsolatos szakpolitikai célkitűzéseket, mint például kapacitásépítési programok és képzés, továbbá a megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti (MCS) rendszerek, többek között az elektronikus jelentéstételi rendszerek szigorításával stb. Ennek pozitív továbbgyűrűző hatásai vannak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem terén.

A közös halászati politika külső dimenziója összhangjának biztosítása érdekében az IUU-rendelet 38. cikkében megállapítottaknak megfelelően a Bizottság javaslatot tesz a kétoldalú halászati megállapodások vagy halászati partnerségi megállapodások felmondására, ha valamely nem uniós ország a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre vonatkozóan tett kötelezettségvállalások betartását elmulasztja.

Míg abban az esetben, ha egy harmadik országot a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben nem együttműködő országként vesznek fel a listára („piros lapot” kap), az a hatályban lévő fenntartható halászati partnerségi megállapodás megszűnéséhez vezet, a Bizottság saját kezdeményezésre tartózkodik a fenntartható halászati partnerségi megállapodás jegyzőkönyvei meghosszabbításától olyan országokkal, amelyek nem orvosolták a sárga lapokkal azonosított hiányosságokat.

- Támogatás nem uniós országoknak

A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatról folytatott párbeszédeket gyakran kísérik különféle forrásokból finanszírozott támogatási programok.

Az Európai Unió, a FAO-val és a Világbankkal szorosan együttműködve előmozdítja a különféle támogatásnyújtók közötti koordinációt annak érdekében, hogy támogatást úgy irányítsák, hogy az választ adjon az azonosított igényekre. Ennek a támogatás redundanciáját is meg kell akadályoznia.

Az Európai Unió és a Bizottság a FAO globális kapacitásfejlesztési programja keretében biztosít finanszírozást. Ennek a programnak az a célja, hogy segítse a fejlődő országokat a kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás végrehajtásában technikai segítségnyújtás és kapacitásfejlesztés útján. A Bizottság ezenkívül gyakran az Európai Halászati Ellenőrző

[32] https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/agreements_hu

Hivatallal (EFCA) együttműködésben külön kérésre bizonyos nem uniós országok számára egyedi kapacitásépítő tréningeket szervezett a fogási tanúsítványok, a megfigyelés, ellenőrzés és felügyelet (MCS) eszközei és stratégiái tekintetében.

A fogási tanúsítványokban szereplő információk ellenőrzésének szigorítása érdekében a Bizottság 2016 óta továbbá segíti az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (EFCA) és az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség (EMSA) arra irányuló munkáját, hogy új funkciókat fejlesszenek ki az EFCA elektronikus felügyeleti eszközeiben (EFCA integrált tengeri szolgáltatások). Ezeknek a funkcióknak a célja az, hogy világszerte (pl. a nyugat-afrikai partok mentén és az észak-atlanti és északi-sarkvidéki területeken) segítsék és fokozzák az elrettentést a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattól. A Bizottság továbbá abban is segítséget nyújtott az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (EFCA) számára, hogy különféle kapacitásfejlesztési intézkedéseket hajtson végre nem uniós országok halászati ellenőrei számára.

Az Európai Unió célzott fejlesztési finanszírozást biztosít az afrikai, csendes-óceáni és indiai-óceáni térségnek a fenntartható halászatok fejlődésének és gazdálkodásának támogatására. Ez a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre rendelkezésre álló kapacitásuk megerősítésére irányuló fellépést is magában foglal. Az Európai Unió különösen a következő összegű kötelezettségvállalásokat tette:

- 35 millió EUR a csendes-óceáni AKCS-államok részére, a csendes-óceáni térség és az Európai Unió közötti tengerügyi partnerség (PEUMP)[33] keretében,
- 15 millió EUR Nyugat-Afrika részére, a regionális halászati irányítás fejlesztése Nyugat-Afrikában (PESCAO)[34] program keretében, valamint
- 28 millió EUR az indiai-óceáni térség részére, az ECOFISH program[35] keretében.

Ami a PEUMP-t illeti, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat leküzdésére irányuló fellépésre elkülönített költségvetés 3,9 millió EUR. Az érintett intézkedések célja az óceáni és part menti halászatok megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti tevékenységének, a szabályozásnak, az információkhoz való hozzáférésnek (átláthatóság) és a tengeri területekkel való eredményes gazdálkodásnak a továbbfejlesztése.

A PESCAO esetében a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattal kapcsolatos intézkedésekre és projektekre tervezett összeg 7,9 millió EUR. Az e projekt keretében végzett intézkedések többek között az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (EFCA) által a Szubregionális Halászati Bizottság (SRFC), a Nyugat-Közép-Guineai-öböl Halászati Bizottsága (FCWC) és tagállamai részére – az Európai Unióban szerzett tapasztalat felhasználásával és összehangolt módon – végrehajtott technikai segítségnyújtást foglalnak magukban. Nevezetesen 2019-ben az EFCA öt képzést bonyolított le a térségben a halászatok megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti tevékenysége, valamint a vizsgálatok és a műholdas hajómegfigyelési rendszer (VMS), az automatikus azonosító rendszer (AIS), a rádiókommunikáció és a műholdas képalkotás hasznosítása témakörében. Ezenkívül egy országban a halászati jogszabályok felülvizsgálatát is támogatta, valamint egy másik országban a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni nemzeti cselekvési terv elfogadását. A Szubregionális Halászati Bizottság (SRFC) a PESCAO keretében három közös ellenőrzési kampányt szervezett 2019-ben, amelyek legalább három tagállam részvételével, valamint az EFCA és a francia haditengerészet támogatásával

[33] A 11. Európai Fejlesztési Alap (EFA) finanszírozásában, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.058.01.0001.01.ENG

[34] Ugyanott.

[35] Ugyanott.

valósultak meg. Ezek 157 vizsgálatot eredményeztek. A PESCAO támogatni fogja a regionális műholdas hajómegfigyelési rendszerek kiépítését a két alrégióban, jelentősen növelve ezáltal a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre rendelkezésre álló kapacitásukat.

Az ECOFISH program tartalmaz egy külön pillért, amely a Nyugat-Indiai-óceánon a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre szolgáló kapacitások fejlesztésére irányul. 4,4 millió EUR összeg van elkülönítve olyan projektekre, amelyek főként arra irányulnak, hogy képzést biztosítsanak a halászati ellenőrök számára, lehetővé tegyék a részvételt a közös járőrszolgálatokban, és előmozdítsák a műholdas hajómegfigyelési rendszer adatinak regionális szintű felhasználását és cseréjét[36].

Az Európai Unió továbbá támogatta a partnerországokat a fogási tanúsítási rendszer megfelelő végrehajtásában olyan eszközök révén, mint például az Európai Unión kívüli fő halásznemzetekkel létesített, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászattal foglalkozó munkacsoportok közreműködésével szervezett munkaértekezletek.

2.3. Egyéb nemzetközi együttműködési keretek és együttműködés az érdekelt felekkel

Az utóbbi években világszerte jelentősen nőtt a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem fontosságával kapcsolatos tudatosság. A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat visszatérő téma az olyan fórumokon, mint például a G20-ak, a G7-ek, és a davosi gazdasági fórum.

A Bizottság fokozta az együttműködést és a koordinációt az olyan nemzetközi partnerekkel, mint a Világbank, a FAO, az Interpol és az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (UNODC), hogy biztosítsa a meghozott intézkedések következetességét, és hogy szinergiákat teremtsen az egyes nem uniós országokkal folytatott uniós együttműködés terén.

Az Európai Unió által vezetett tengeri erőkkel (EU NAVFOR)[37] folytatott strukturált együttműködés javította a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat Afrika szarva partjainál történő azonosítását. Az Európai Unió tengeri védelmi menetrendje keretében hozott intézkedésekkel való összehangolás szintén előnyös az olyan potenciális veszélyekre való szervezett válaszadáshoz, mint például a tengereken folyó jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat és a kapcsolódó bűncselekmények.

A piaci tanácsadó testület és a távolsági flottával foglalkozó tanácsadó testület egyfajta fórum az érdekelt felekkel való folyamatos együttműködésre és információcserére. A Bizottság továbbá nem kormányzati szervezetektől (NGO-k) is kap riasztásokat és adatokat a világ különböző részein folytatott gyaníthatóan jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységekről. Ezenkívül rendszeres párbeszédet folytat az NGO-kkal a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatot érintő kérdésekben.

[36] A 11. Európai Fejlesztési Alapból finanszírozandó, Kelet- és Dél-Afrikát és az Indiai-óceánt célzó 2018. évi éves cselekvési programról szóló bizottsági határozat 2. melléklete.

[37] A Bizottság az EU NAVFOR által szolgáltatott információkat felhasználva elemzi és továbbítja az Indiai-óceáni Tonhalbizottságnak az olyan hajók észlelési eseteit és a róluk készült légi képalkotási felvételeket, amelyek valószínűleg halászatot és halászattal kapcsolatos tevékenységeket, különösen pedig olyan tevékenységeket folytatnak, amelyek az alkalmazandó állományvédelmi és -gazdálkodási szabályok megsértésének tekinthetők.

Az NGO-k is fontos szerepet játszanak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben. Különféle olyan kezdeményezéseket hajtanak végre, amelyek a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatról folytatott párbeszédekben részt vevő országokat segítik kiigazítási erőfeszítéseikben. Segítenek például a kihívások és a lehetséges megoldások azonosításában. Érdekképviseleti tevékenységük elengedhetetlen a piaci szereplők viselkedésének és a fogyasztói választásoknak a befolyásolásában. Az NGO-k továbbá a gyaníthatóan jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységekről hasznos információkkal szolgálnak, amelyeket a Bizottság megfelelő módon nyomon követ.

3. Az IUU-rendelet végrehajtásának fő kihívásai

3.1. Végrehajtás az EU-n belül

Mindaddig, amíg a súlyos jogsértésekre kiszabott intézkedések és szankciók különböznek a lobogó szerinti tagállamokban – amelyek eltérően értelmezik a végrehajtási szabályokat –, a teljesen egyenlő versenyfeltételek megteremtése az Európai Unióban elérhetetlen marad. Ennek orvoslásaként az EU halászati ellenőrzési rendszerének felülvizsgálatára irányuló bizottsági javaslat egyértelművé teszi, megerősíti és harmonizálja a jelenleg hatályos ellenőrzési rendeletben és az IUU-rendeletben egyaránt megállapított végrehajtási rendelkezéseket. Fontos, hogy a társjogalkotók olyan megállapodásra jussanak majd, amely biztosítja ennek a célkitűzésnek a megvalósulását.

A felülvizsgálat keretében hasonlóképpen meg kell állapítani a digitális fogási tanúsítvány (CATCH) kötelező használatának jogalapját a rendszer hatékonyságának maximalizálása érdekében. Technikai jellegűbb szinten lehetőség szerint egyetlen megoldáson keresztül biztosítani kell a CATCH rendszernek az Európai Unión belüli egyéb IT-környezetekkel való interoperabilitását (például az elektronikus tanúsítványoknak az EU összes vámhatósága közötti cseréjének lehetővé tétele érdekében – CERTEX), valamint a nem uniós országok halászati ellenőrzési IT-környezeteivel való interoperabilitást[38]. A CERTEX megkönnyíthetné a hatóságok közötti együttműködést és a behozatalokat érintő keresztellenőrzéseket.

- Párbeszéd nem uniós országokkal

Az IUU-rendelet nem uniós országokkal kapcsolatos végrehajtása során gyakran felmerülő fő kihívás a kellő politikai akarat megnyerése a jogi keretrendszerek felülvizsgálatára és azoknak a vonatkozó nemzetközi kötelezettségekkel való összehangolására. Ebben az összefüggésben elengedhetetlen, hogy elrettentő, arányos és azonnali intézkedések és szankciók kerüljenek megállapításra, hogy az elkövetők ne húzhassanak hasznot a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységekből.

Ha a jogi keretrendszer már elkészült, a következő fő kihívás az eredményes és proaktív végrehajtás. Ehhez időre, erőforrásokra, akaratra, készségekre és szakértelemre van szükség. Következésképpen szükséges szakosított intézmények által biztosított szakmai segítségnyújtást és pénzügyi támogatást bevonni a folyamatba. Ennek a kapacitásépítésnek a finanszírozását

[38] Az UN/CEFACT (a kereskedelmi eljárások egyszerűsítésével és az elektronikus üzletvitellel foglalkozó ENSZ-központ) jelenleg fontos munkát végez a FLUX-formátum ebben az összefüggésben történő használata lehetőségének feltárása érdekében.

össze kell hangolni avégett, hogy el lehessen kerülni az erőfeszítések felesleges megkettőződését. E tekintetben a tapasztalatok azt mutatják, hogy szükség van ügyészekre, bírákra és más jogi alkalmazottakra a halászati jogszabályok, valamint a kapcsolódó megfigyelési, ellenőrzési és felügyeleti (MCS) kötelezettségek sajátos jellemzőinek jobb megismerése érdekében. Az ENSZ olyan szakosított intézményei által biztosított kapacitásépítés, mint például a FAO, az UNODC és az INTERPOL, egyedi lehetőséget kínál annak biztosítására, hogy az elkövetőket megfosszák az illegális tevékenységeikből származó előnyöktől.

Egy másik, hosszabb távon fennálló kihívás a visszaeső bűnözés elkerülése. Ebben az összefüggésben a szükséges politikai akarat fenntartása a fő megvalósítandó célkitűzés.

- A nemzetközi irányítás megerősítése a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat leküzdése érdekében

Az elkövetkezendő néhány évben a fő kihívást a kikötő szerinti államok intézkedéseiről szóló megállapodás (PSMA) összes fél általi megerősítésének, valamint eredményes és teljes körű végrehajtásának folytatása fogja jelenteni. Az Európai Unió Brüsszelben fog helyet adni a PSMA részes felei harmadik találkozójának. Ez a nagyon fontos többoldalú találkozó az első lehetőség lesz a megállapodás eredményességének felülvizsgálatára és értékelésére. Ebből az alkalomból a FAO továbbá be fogja mutatni a globális információcsere-rendszer (GIES) kidolgozásának aktuális helyzetét, amely a kikötőhasználat megtagadásáról és a vizsgálati eredményekről a megállapodás részes felei között folytatott információcserét hivatott elősegíteni. Újfent meg kell említeni, hogy az IT-fejlesztések lehetőséget és egyben kihívást is jelentenek a többi IT-keretrendszerrel való interoperabilitás tekintetében.

A regionális halászati gazdálkodási szervezetek (RFMO-k) összefüggésében a kihívás az, hogy a szerződő felek megegyezésre jussanak a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni intézkedésekkel, különösen pedig az IUU-hajók több regionális halászati gazdálkodási szervezet körében történő közös listára vételével kapcsolatban, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatban részt vevő állampolgárokra vonatkozó rendelkezések kidolgozásával, valamint a hajók tényleges tulajdonlására vonatkozó átláthatóbb szabályokkal kapcsolatban.

Egy másik fő kihívás abból fakad, hogy a lobogó szerinti államok „eladják” lobogóikat nem uniós országok piaci szereplőinek. Ezek az államok, amelyek lobogóit gyakran „olcsó lobogó”-ként említik, gyakran elmulasztanak joghatóságot gyakorolni vagy eredményes ellenőrzést folytatni a lobogójuk alatt lajstromozott hajók felett. A kihívás annak biztosítása, hogy ezek az országok eleget tegyenek a nemzetközi jog értelmében a halászattal kapcsolatban lobogó szerinti államként fennálló felelősségüknek, és hogy jobb együttműködést garantáljanak a halászati ellenőrző hatóságok és a halászhajók (ideértve a szállító hűtőhajókat és az ellátóhajókat) lajstromozásáért felelős hatóságok között.

Az átláthatóság kulcsfontosságú a jobb ellenőrzéshez és az esetleges, jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat folytatásától való elrettentéshez. Az alkalmazandó szabályokról és az érintett hajókról több információt szükséges nyilvánosan hozzáférhetővé tenni. Minden ország köteles közzétenni az erőforrásaikkal való gazdálkodásra és azok védelmére, valamint a lobogójuk alatt közlekedő halászhajók és a nem uniós országok felségvizeiken halászati tevékenységet folytató hajói tevékenységeit szabályozó feltételekre vonatkozó nemzeti

jogszabályokat (ideértve a nyilvános halászflotta-nyilvántartásokat, a halászati jogosítványokat és engedélyeket és a FAO globális halász-, hűtő- és ellátóhajó-lajstromában való részvételt). Olyan átláthatóbb halászati hozzáférési megállapodásokra van szükség, mint amilyenek például az EU fenntartható halászati partnerségi megállapodásai (SFPA-k) is[39].

- Együttműködés és koordináció

A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatnak gyakori velejárója az emberi jogok és a munkajogok megsértése a halászati ágazatban. Az IUU-rendelet alkalmazása segíthet az ilyen jellegű visszaélések feltárásában. A tapasztalat továbbá azt mutatja, hogy a továbbfejlesztett halászati ellenőrzési struktúrák és eszközök az emberi jogi és munkajogi visszaélések kezelése terén javulást eredményeztek. Ugyanakkor az IUU-rendelet önmagában nem a megfelelő eszköz az ilyen visszaélések kezelésére, a rendelet hatálya egyértelműen a nemzetközi jogi meghatározása szerinti jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatra korlátozódik. Ezek a szélesebb körű kihívások következésképpen eltérő és megfelelő jogi keretet igényelnek.

A jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat ellenes politika egyre inkább kölcsönhatásban áll a munkaügyi, vámügyi, kereskedelmi és közlekedési politikával, az egészségügyi követelményekkel, a csalás és az olyan bűncselekmények visszaszorításával, mint az adókijátszás és a pénzmosás. Az erősebb belső koordináció (a Bizottság különféle szervezeti egységei között és az Európai Külügyi Szolgálattal) segítette a Bizottságot szinergiák létrehozásában és az eredményesség javításában. Ezeknek az erőfeszítéseknek folytatódniuk kell, ugyanakkor létezik még egy további kihívás: megfelelő csatornák biztosítása a nemzetközi szintű együttműködéshez és koordinációhoz. A hatóságok közötti tagállami szintű együttműködést is tovább kell ösztönözni.

4. Következtetések

Az IUU-rendelet továbbra is átfogó és eredményes keretet biztosított a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem céljára az Európai Unión belül. Egyedi rendszer, mivel: egyrészt megakadályozza, hogy a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászatból származó termékek belépjenek az uniós piacra; másrészt pedig a nem uniós országokkal folytatott párbeszédek világszerte megsokszorozzák a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni erőfeszítéseket.

Az IUU-rendelet szerinti lapkiosztási rendszer nemzetközileg elismert eszközzé vált, amellyel előre lehet lépni a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben és amely világszerte jobban felhívja a figyelmet erre a problémára. Sikere részben annak tudható be, hogy az IUU-rendelet által létrehozott rendszer nem ír elő uniós normákat nem uniós országok számára. Ehelyett egyszerűen biztosítja, hogy lobogó szerinti, kikötő szerinti, parti és forgalomba hozatal szerinti államként a nemzetközi jog értelmében fennálló kötelezettségeiknek eleget tegyenek.

A 14.4. fenntartható fejlődési cél elérése, a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megszüntetése és az európai zöld megállapodás szerinti kötelezettségvállalásaink teljesítése

[39] Az EU által aláírt fenntartható halászati partnerségi megállapodások arra kötelezik a partnerországokat, hogy a más partnerekkel kötött kétoldalú megállapodásaikat hozzák nyilvánosságra és alkalmazzák a megkülönböztetésmentesség elveit.

érdekében az EU-nak érdeke, hogy világszerte előmozdítsa a fogási tanúsítási rendszert és a lapkiosztási rendszert mint a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelem hathatós eszközeit. Ezt olyan erőfeszítéseknek kell kísérnie, amelyek a regionális és globális szinten fennálló irányítási hiányosságok felszámolására és a nem uniós országok jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre szolgáló kapacitásának bővítésére irányulnak.

Ahhoz, hogy az IUU-rendelet és az uniós keretrendszer még inkább képes legyen a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat elleni fellépésre, annak leküzdésére és megszüntetésére, fontos gyors ütemben elfogadni és végrehajtani a felülvizsgált uniós halászati ellenőrzési rendszert. Ez a fogási tanúsítási rendszer digitalizálását is magában foglalja.